

Iz državne blagajnice je za učence te šole dovoljeno 1000 gold. za štipendije, katere se bodo razpisale po začeti šoli.

V pisanje učencev v to šolo traja od 12. oktobra do 2. novembra t. l. v pisarni šolskega vodstva (Pfeifergasse Nr. 1). Šolnina, ki se polletno naprej mora odrajtati, znaša 3 gold., vpisnina v šolo pa 1 gold. Učenci, ki z ubožnimi spričali dokažejo revščino, se oprostijo šolnine. — Mladiči, ki stopijo v zidarsko šolo, se bodo pri vstopu podvrgli preskušnji, da se po svojem znanstvu vrstijo v 1., 2. ali 3. semesterski kurs.

Kdor ves šolski program želi prav natanko izvedeti, ga brezplačno dobí v pisarnici obrtniške družbe (Gewerbeverein) v Gradcu.

Šolske stvari.

Nekaj o šolski disciplini.

Je li prav in dobro, da so se telesne kazni, sosebno šiba, iz šole odpravile, in kakošni so iz tega izviraajoči nasledki? To vprašanje se čuje od več strani.

Dandanes vse napreduje, ali bolje rečeno, po „napredku vpije“; a žalibog, da moramo napredek večinoma slabemu, ne toliko dobremu pripisovati. — Staro in skušeno, na človeštvo dostikrat dobrodejno vplivajoče, dandanes ne velja več, meče se med staro, zarujavelo šaro in nadomestuje se z novim, mnogokrat niti piškavega oreha vrednim. — Al to nič ne dé; da je le iz dôbe psevdoliberalizma in maslo njegovih očetov — pa velja! — bodi-si tudi le za malo časa, pa na veliko kvar človeštvu!

Tudi z novo šolsko postavo, ki ima, odkritosrčno rečeno, ubogo malo dobrega in praktičnega na sebi, mislilo se je revnemu ljudstvu na noge pomagati, ter ga mahoma križev in težav rešiti, ki ga zarad same nevednosti (?) tarejo. — Pa, kakor vspehi kažejo, šolstvo po novih postavah ne napreduje tako lepo, kakor se od neke strani vpije, kljub temu, da učitelji mnogo več podučujejo, kakor so v stari šoli podučevali.

Kaj je pa vzrok temu? — Izmed velike grmade vzrokov, ki bi jih o tej zadevi mogel navesti, povem naj le dva, in sicer glavna. Prvi je: preobloženje mladine z učnimi predmeti. (O tem hočem drugi pot, ako bode „Novicam“ po volji, obširnejše govoriti. Pis. *) Drugi pa je ta, da je mladina, odkar je raba šibe v šoli prepovedana, od leta do leta bolj neubogljiva, srborita in razuzdana. — „Pa“ — slišim odgo-varjati — „odprava telesnih kazni, to je, šibe mora vendar le marsikaj dobrega za se imeti, kajti večina pedagogov in druge inteligence se je za nje odpravo iz šole izrekla.“ Res, da se je izrekla! Poglejmo, kdo so pa tisti pedagogi in kdo je tista inteligenca, ki je naučnemu ministru to nasvetovala? No, to so možje, ki mladine čisto nič ne poznajo, ki se z odgojo otrok, bodi-si svojih ali tujih nikdar pečali niso, katerim se še sanja ne, kaj se pravi celo čedico otrok, sto, dvesto ali pa še več podučevati, med katerimi ste dostikrat dve tretjini srboritežev in neubogljivcev.

Taki možje, v družbi z nekimi šolskimi predstojniki in miloihtečimi, zasobnimi, humanitete kipijočimi pedagogi, mislili so svojo modrost svetu s tem pokazati, da so naučnemu ministru v ukazu od 20. avg. 1870. pod §. 24. navedene disciplinarne pripomočke nasvetovali, šibo pa popolnoma odpravili, ne gledé na to, kaj

porekó k temu oni, ki se morajo večino dni svojega življenja s podučevanjem srboritih otrok vkvarjati.

Ne rečem, da bi v zgorej omenjenem §. navedeni disciplinarne pripomočki pri nekaterih otrocih ne zadostevali; ali nasproti moram pa tudi konstatirati, da ovi pripomočki pri otrocih druge vrste ne izdajo prav nič in ne veljajo prav nič.

Oglejmo si pa še malo nasledke, ki se v šolah in pri mladini sploh prikazujejo, odkar so se telesne kazni iz šol odpravile.

Znano je, da odkar se je po šolah raba šibe prepovedala, s šolsko disciplino, posebno v prenapolnjenih učilnicah, jako slabo stoji.

Kaj pomaga, če učitelj še tako očetovsko svari, opominja, prosi, žuga, ako se pa hudobnih butic čestokrat vse to nič ne prime! — Kaj pomaga še tako dobro in temeljito podučevanje, ako pa večina otrok iz same hudobije nauka ne posluša, se odkazanega na pamet ne nauči in danih nalog, naj si bodo tudi redke in lahke, ne izvrši? In zakaj ne? Samo zatega del ne, ker hudobneži vedó, da se jim šibe treba bati ni, za druge kazni pa ne porajajo nič. — Se ve da, taka sodrga s časom tudi marljive učence več ali manj okuži, jih spridi in v učenju zadržuje. To je tudi večina ljudskih učiteljev kmalu po vpeljavi novih disciplinarnih pomočkov sprevidela, da brez šibe bode nemogoče pravo disciplino in red pri otrocih obdržati, zatoraj se je že leta 1872. splošni zbor Avstrijskih učiteljev za zopetno vpeljavo šibe v šolo izrekel.

Ni več nespameti kmalu, nego te, učitelju se mladini premehkemu kazati. Nič ni tako inhumanega nego humaniteta, s katero se vsake baže nerednosti in vrto-glavosti z nekim dopadajenjem, potrpljenjem in odpuščenjem pobotati ali odpraviti skušajo. Večina izpridenih ter tako rekoč izgubljenih ljudi ima svojo žalostno osodo pripisovati premehki, napačni odgoji otroških let.

Šiba bila je in bode za trdovratne, neubogljive ter nagajive otroke, kakor tudi za neke prestopke in hudobije po njih učinjene — ume se samo po sebi zmerno rabljena — najbolji odgojivni pripomoček, kateri se, v pravem času in primerno vpotrebovan, bolje sponese kot vsa druga pedagogična modrovanja.

Poglejmo, kar se rabe šibe v šoli tiče, v pretekle čase nazaj, kaj najveljavniši pedagogi o tej zadevi mislijo in pišejo.

Pestaloci, ki je mladino čez vse ljubil, pravi: „Šiba o pravem času in zmerno rabljena, je gotovo dober odgojilni pripomoček. Napačna je misel onih, ki hočejo pri otrocih vse le, bodi-si z lepo besedo ali z svarjenjem popraviti. Motijo se oni, ki z samo resno ali ostro besedo hudobno voljo in želje otrok brez telesnih kaznih brzdati mislijo“ itd.

Disterweg pravi: „Trdovratno laganje, kljubovanje kakor tudi kradež, nespodobnosti morajo se s šibo kaznovati.“

Celler pravi: „Telesne kazni so jako potrebne in koristne, in ako bi se te iz šole izpravile, bila bi to ne le velika kratkovidnost, temveč velika nespamet. Vsako stanovitno kljubovanje, vsaka hudobija in laž, vsako nečisto dejanje, tudi nesnažnost naj se s šibo, pa ostro kaznujejo.“

Dr. Leidenstücker piše: „Glasno naj bode tukaj načelo izrečeno, da mi, neomečani po tarnanju milo ihtečih pedagogov, strogo na sodnijski kazni držimo, in kjer poduk, opominjevanje nič ne zdá — telesno s šibo kaznujemo.“

Tako pišejo veljavni pedagogi, izmed katerih sem pa le ene navedel, kajti vseh, ki so za telesne kazni

*) Drago!

zavzeti, tukaj naštevati bilo bi predolgo pa tudi nepotrebno.

Posebno napačna se mi zdi misel onih „naprednjakov“, ki pravijo, da se kaznovanje s širjajočo kulturo ne strinja — da je barbarstvo! Kaj pa je večje barbarstvo: ali to, da se hudobija s šibo zatira in odpravlja, ali pa to, da se v enakih zadevah šiba ne rabi? — Al skušati, naše psevdoliberalce o tem prepričati, da je za napredek kakor tudi za javno moralo velika škoda odprava šibe iz šole, reklo bi se z rešetom vodo zajemati. Takim ljudem nasvetoval bi le, naj bi se za kake tri tedne v polne, da ne rečem, prenapolnjene šole podali podučevati, kmalu bi prišli do spoznanja, da brez šibe se prava disciplina ne more vzdržavati.

Za dobro odgojo svojih otrok vneti stariši dostikrat sami učitelja prosijo, da naj, kedar je treba, pri otrocih nikar šibe ne „špara“. Ja, stariši bi mogli največ k temu pripomoči, da bi bila šiba v šoli čedalje manj potrebna, pa žalibog, da je to večinoma drugače.

Da otroci dostikrat popolnoma razvajeni v šolo pridejo, to se ima materam zaradi napačne odgoje že v prvih otročjih letih pripisovati. Otrok, komaj ene dni star, že se po rokah vujsa, ziblje in okoli prenaša. Tako razvajen si pozneje vse njemu priležno ali dopadljivo z vpitjem pridobiti zna in vé. Trmoglavost, klubovanje itd. se sčasoma vkoreninijo in ni tega dolgo, ko so stariši in drugi vsled napačnega dovoljenja in odnehanja sužnji otroka. Vse neporednosti se potem otroku pregledujejo in s tem opravičujejo, da se pravi: „E kaj, saj je še otrok, še nima pameti, bo že bolji in drugači, ko enkrat k pameti pride.“ Taki stariši mislijo, da se pamet v otroških letih ne razvija in budi, ampak, da pamet v nekem gotovem času otroka sreča, potem je pa vse dobro in prav. Da! dosti starišev je, ki pri svojih malih otrocih laž in kradež za smešne reči imajo, ali se še celó hvajlijo s takimi čini, misleči si: „kako je vendar moj otrok prebrisan in „kerlc“! Ko pa pozneje tak „kerlc“ kot tat, ubijalec ali zaradi kakega družega zločina pride sodnji v roke, takrat tarnjajo nespametni stariši nad osodo, ki jih je s tako hudobnimi otroci obdarovala, ne spoznavši, da so si po večem sami tega krivi.

Razvidno je iz vsega tega, da napačna, premehka otroška odgoja v prvi vrsti po nespametnih stariših, učiteljih, posebno materah, je kriva nad pokvaro toliko in toliko značajev, kateri v poznejših letih toliko hudega v človeški družbi učinijo.

Mislil si bode ta ali drugi častitih bralcev, da sem gotovo velik prijatelj „batin in šibe“, ker za-njo tako gorko govorim. O ne! Bog te sprimi srečni čas, ko bom jaz in vsak učitelj reči mogel: „Šiba je v šoli popolnoma nepotrebna.“ — Kč.

Nove postave.

Postava in službeno navodilo za c. k. žandarstvo v našem cesarstvu.

Posebni propisi o tem, kako vésti se žandarjem.

(Dalje.)

Postava o uredbi žandarstva (§. 13) našteva tiste slučaje, v katerih sme žandar orožje rabiti (orožja poslužiti se). Vendar je tudi v teh slučajih žandarjeva dolžnost, samo po tem, če rahlejši pomočki ostanejo brez vspeha, — in še takrat kolikor je mogoče varujoč človeka — poprijeti se orožja. Torej je ondukaj, kjer razmere to dopuščajo, najprej porabiti manj nevarno orožje (sabljo ali bajonet); tukaj odločuje to, ima li prestopnik sam orožje in kakošno, ali ga nima.

Kedar se mu kdo uprè ali se ga loti, mora žandar pred vsem drugim misliti na to, kako bi tistemu človeku vzel zmožnost upora in oziroma pobega.

Po le-tem je tudi — kolikor bode koli mogoče — prevdariti porabo in namero orožja, da se — če je le moči — človeku življenje ovaruje in drugih oseb življenje v nevarnost ne pripravi.

Kedar koli se žandar posluži orožja čez to pravico, odgovoren je za ta prestop.

Kedar oblastvo ne potrebuje žandarstva za kaka posebna službena opravila, dolžnost je žandarstvu, obhajati (prepatrolirati) okraj, na podlogi njegove razdelitve, kakor jo za patrole službeno oblastvo ukrene po dogovoru z oddelnim poveljstvom.

Ta služba se mora opravljati po dnevi in poglavito po noči ter brez ozira na vreme. V navadnih okolnostih zadosti je po en mož za patrolo, in samo, kjer je v večjo varnost potrebno, kakor na pr. po nevarnih krajih, kodar se je kakega posilstva bati, in pa po noči utegneta se za eno patrolo vzeti po dva žandarja in po okolnostih še več.

Prehajati mu je dotični kraj z veliko pazljivostjo na vse strani, prisluševati na vsak hrup, vek ali klic na pomagaje ter po okolnostih kreniti v tisto stran. Preiskuje naj gozde, klance in soteske, jame, kjer pesek in brebir kopljejo; in druga skrivališča ali zakotja, a vrača naj se praviloma po drugi poti; pri teh obhodih se ne sme edino velike ceste in glavnih poti držati, temuč udari naj jo tudi po stranskih potih, bližnjicah in stezah, a včasih celó po neobhojenih mestih. Sosebno pa se morajo pridno prehoditi ceste in kraji, po katerih ni varno.

Kedar je žandar zapazil kaj tacega, kar se mu sumno zdi, pa mu stvar še ni gotova ali izvestna, svetuje opreznost, vstopiti se kolikor je mogoče blizu in tako, da ga nihče ne vidi, ter nekoliko časa opazovati vse, kar se godí, dokler se do dobrega ne prepriča, kako je stvar v resnici. Samo po sebi se razume, da mora žandar tedaj, kedar je nevarnost v odlogu, mahoma poprijeti se dela, da odvrne ali vsaj umanjša kvar ali škodo, ki komu pretí.

Sploh mora se žandarju povsod in za vsegdar naložiti ta dolžnost, da kolikor je le mogoče previdno ravná; z ene strani mora on paziti se vsake prenačice, a z druge strani zadeti pravi trenotek, v katerem se loti dela.

Hladnokrvno mu je razumeti in zapomniti vse glavne in pritične okolnosti, ker bodo naznambe njegove sodiščem potrebne v popolno poizvedbo in dopoved, kako je stvar bila.

O svojih obhodih imej žandar zlasti oko na samotne krčme, ki so v slabem glasu. Ako v taki pivnici najde človeka, ki mu se s kakega postavnega vzroka vidi sumljiv, naj mu velí pokazati svoje izkaze, in ako mu se potrebno zdi, naj ga prime.

Ako žandar naletí na človeka, pri katerem ni postavnega vzroka, da bi se zaprl, ki mu se pa vsled izdanih iskavnih listov ali iz družega razloga zdi sumljiv, naj ga spremi do najbližjega oblastva, kjer bode primoran izkazati, kdo je.

Pri tem je spraviti bajonet ter zdržati se vsega, kar v zagotovitev namena ni brezuvetno potrebno in bi lahko vredilo (žalilo) človeka, o katerem pozneje utegne na dan priti, da je suma čist. Sploh je strogo delati razloček med privodom (pripeljanjem) in sprevaanjem.

Gledé popotnih ljudi, ki žandar — okolico prehajaje — na-nje naletí, naj ima pred očmi, kar piše tujska policija, ter se žandarju tù ostro zatrjuje in v spomin vtiska, da zastran potnih listov (pôsov) dani